

Ojczysty - dodaj do ulubionych / Ciekawostki językowe

NA ŁONIE, CZYLI GDZIE?

OJCZYSTY – DODAJ
DO ULUBIONYCH

Wyraz ŁONO to ogólnosłowiański rzeczownik o głównym znaczeniu 'podbrzusze ludzkie, zwłaszcza kobiece; miejsce, gdzie leży płód'. Od tego wyrazu pochodzi czasownik WYŁONIC (SIĘ) o pierwotnym znaczeniu 'wydobyć (się) z łona' (noworodek wyłania się z łona matki). Wyraz ŁONO, notowany do XIV w., miał dawniej wiele znaczeń (w kolejności od znaczeń „wewnątrzustrojowych” do „zewnątrznych”): 'narządy rodne', 'podbrzusze', 'miejsce na kolanach osoby siedzącej', 'podołek', 'zanadrze', 'naręcz'. Wiele tych znaczeń zachowało się do dziś, niektóre uległy przekształceniu. Dzisiaj ŁONO to: 'brzuch, zwłaszcza jego dolna część', 'wnętrze brzucha ciężarnej kobiety', a także poet. 'piers, piersi'. We frazeologizmach utrwaliło się ogólne znaczenie 'wnętrze': wyhodować żmiję na własnym łonie 'doczekać się niewdzięczności od kogoś, komu się wyświadczyło wiele dobrego'; wrócić na łono (jakiegoś) kościoła, jakiejś wiary 'przyjąć z powrotem porzucone niegdyś wyznanie'; wrócić na łono rodziny, ojczyzny 'wrócić do rodziny, do ojczyzny', (wrócić) na łono natury, przyrody 'na świeże powietrze, w otoczenie przyrody niezmienionej przez człowieka'; na łonie natury, przyrody; na łonie rodziny 'w otoczeniu przyrody; wśród członków rodziny'; w łonie czegoś (np. rządu, partii) 'wewnątrz, wśród członków organizacji' – ten frazeologizm stosujemy z umiarem, bo jest nadużywany, zwłaszcza w metaforyce prasowej; łono Abrahama 'miejsce pośmiertnego spoczynku ludzi uczciwych, raj' i potocznie, żartobliwie: przenieść się na łono Abrahama 'umrzeć'.